

A SZÁLLODÁK ELLENI TERRORTÁMADÁSOK ELKÖVETÉSÉNEK MÓDSZEREI

A terrorizmus fogalma(i)?

Vass György szerint a terrorizmussal, illetve a terrorizmus elleni küzdelemmel foglalkozó írások jelentős része a jelenség fogalmi magyarázatával kezdik soraikat.¹ A véleménnyel egyetértve, de a sablonosságot kerülve, magunk is lényegesnek érezzük a terrorizmus fogalmának bemutatását.

A Hadtudományi Szaklexikon² alapján a terrorizmus tömör megfogalmazása nehéz, mert körülményeiben különböző és céljait, eredményeit, illetve módszereit tekintve is eltérő képet mutat. A terrorizmus mögött mindig valamilyen leszámolási, visszacsapási, megfélemlítési szándék húzódik meg, és ehhez társul egy politikai, ideológiai, vagy vallási eszme, amely az erőszak legitimációjául szolgál. A Rendészettudományi Szaklexikon³ szerint pedig a terror, megfélemlítő, kegyetlen, erőszakos módszer(ek), eljárás(ok), egyénnel, tömegekkel vagy társadalmi osztályokkal szemben, főként hatalmi, politikai céllal.

A „terror” szó a latin nyelvből származik és ijedtséget, rémületet, rettegést jelent, ezt vette át a francia nyelv „terreur” formában. Jelenleg használatos értelmezésében, először a francia forradalom korában használták a „régime de la Terreur” kifejezést, ugyanis a jakobinus diktatúra alatti Közjóléti Bizottság ügynökeit nevezték terroristáknak. Szintén a francia történelemben gyökerezik a „Terreur blanche”, azaz a fehérterror fogalma, mely eredetileg a Bourbonok fehér zászlajára célozva, a restauráció utáni véres megtorlást jelölte.⁴

A NATO által használt hivatalos katonai megközelítés szerint „a terrorizmus erő, vagy erőszak személyek, vagy vagyontárgyak elleni törvénytelen alkalmazása, illetve azzal való fenyegetés abból a célból, hogy kormányokat vagy társadalmakat befolyásoljanak, vagy félemlítsenek meg valamilyen politikai, vallási vagy ideológiai cél elérése érdekében”.⁵ A megfélemlítés és a félelem pedig tekinthető a terrorizmus egyértelmű hozadékának, különös tekintettel arra, hogy a cselekmények közvetlen áldozatait, károsultjait legfeljebb szimbolikus kapcsolatban állnak az akciók valódi

¹ VASS György: Egységes meghatározás a terrorizmusra. Hadtudományi szemle 2. évf. 4. sz. (2009.) p. 10. http://epa.oszk.hu/02400/02463/00007/pdf/EPA02463_hadtudomanyi_szemle_2009_4_010-016.pdf (Letöltés ideje: 2020. 04. 02.)

² KRAJNC Zoltán (szerk.): Hadtudományi szaklexikon. Dialóg Campus, Bp., 2019. terrorizmus címszó p. 1085.

³ BODA József (szerk.): Rendészettudományi szaklexikon. Dialóg Campus, Bp., 2019. terror címszó p. 559.

⁴ KRAJNC (2019.) i. m. p. 1085.

⁵ NATO's military concept for defence against terrorism. MC 0472/1 (Final). North Atlantic Treaty Organization, 2016. https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_69482.htm (Letöltés ideje 2020. 03. 07.)

céljával, véletlenszerű kiválasztásuk pedig többnyire csak másodlagos jelentőségű. Ugyancsak a félelemkeltést és a terrorizmus közvetlen és közvetett hatásait erősíti – ezáltal a terrorista szervezetek céljait szolgálhatja – a hatásvadász média jelenléte, mely gyakran előadásban közvetíti és fokozza az amúgy is borzasztó valóságot, növeli a félelmet.

Az egységesen elfogadott fogalom hiánya egyfelől hátráltatja a különböző szervezetek közötti együttműködést, másfelől pedig gátolja azt, hogy objektív információkat szolgáltatthasson a média. Következésképpen hozzájárul a terroristák célkitűzéseinek könnyebb teljesüléséhez.⁶

Egységes fogalmi meghatározástól függetlenül, az AKCS–EU Közös Parlamenti Közgyűlés, a nemzetközi terrorizmus felszámolását célzó új intézkedések bevezetésének sürgető voltáról szóló (2018/C 415/04) állásfoglalás „A” pontja egyértelműen fogalmaz. *„Mivel az elmúlt években számos afrikai és európai országban került sor sok életet követelő terrorcselekményekre, és ezért közös kihívást jelent mind az európai uniós, mind pedig az AKCS-országok számára; mivel minden terrorcselekmény az indokaitól függetlenül bűncselekménynek minősül és megbocsáthatatlan.”*⁸

Írásunkban a turizmus és a szállodaipar elleni terrortámadások elkövetési módszereit, azok megelőzése érdekében tehető intézkedések körét vizsgáljuk meg egy olyan területen, melynek alapelvei a nyitottság, a szívélyes fogadtatás és a vendégszeretet. Válaszokat keresünk arra, hogy milyen fenyegetést jelent a nemzetközi terrorizmus a turisztikai szektorra és azon belül a szállodaiparra? Miért vált terrortámadások célpontjává az az iparág, amely az emberek szabad mozgásának és tartózkodásának, valamint a szabadidőhöz és pihenéshez való alapjogaira épül?

A turizmus meghatározása és dinamikus fejlődése a XX. században

Az ENSZ Turisztikai Világszervezete, a World Tourism Organization által elfogadott 1989-es Hágai Nyilatkozat szerint *„A turizmus magában foglalja a személyek lakó-, és munkahelyén kívüli minden szabad helyváltoztatását, valamint az azokból eredő szükségletek kielégítésére létrehozott szolgáltatásokat.”* A turizmus az emberi társadalmak azon tevékenysége, mely alapvető hatást gyakorol az egyes

⁶ VASS (2009.) i. m. p. 10.

⁷ Az ACP-országok más néven AKCS-országok (angol rövidítés: African (afrikai), Caribbean (karibi) és Pacific (csendes-óceáni) szavakból) az Európai Közösséggel, illetve annak utódjával, az Európai Unióval együttműködési megállapodást kötő harmadik világbeli országok csoportját jelentik.

⁸ Állásfoglalás a nemzetközi terrorizmus felszámolását célzó új intézkedések bevezetésének sürgető voltáról (2018/C 415/04) Az Európai Unió Hivatalos Lapja. p. C 415/19. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:22018P1115\(04\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:22018P1115(04)&from=EN), (Letöltés ideje: 2020. 04. 03.)

nemzetek társadalmi, gazdasági, kulturális életére, a társadalmi kapcsolatokra, a szabadság kiteljesedésére, az emberek életminőségére⁹.

Az UNWTO 2016-os adatai alapján a nemzetközi turizmus 2015-ben 1 413 milliárd dollár értékben a harmadik legnagyobb iparágat képviselte világszerte. Ez az összeg 2030-ra az előrejelzések szerint 1,8 milliárd dollárra fog növekedni, miközben 1970-ben még 166 millió dollárt tett ki. A statisztikák alapján a turizmus a világ GDP-jének a 10%-át teszi ki összesen, a szolgáltatások exportjának 30%-át jelenti, miközben minden tizedik ember ezen a területen dolgozik. A vendégéjszakák száma az 1980-ban regisztrált 278 millióról 2015-re 1 milliárd 186 millióra emelkedett, ami 427%-os növekedést jelent.¹⁰

A fenti statisztikai adatok alapján (is) egyértelműen megállapítható, hogy a turizmus az egyik legjelentősebb és leggyorsabban fejlődő ágazata napjaink világ gazdaságának, növekedése jelentősen meghaladja a világ gazdaság átlagos növekedési ütemét. Vitathatatlan és „történelmileg bizonyított tény, hogy a turizmus fejlődésének a zavaros politikai viszonyok, erőszakos megmozdulások nem kedveznek. Az utcai zavargások színhelyeit messze elkerüli a turista, a rossz élmények sokáig távol tartják adott helytől nem csak az érintetteket, azok ismerőseit is. Az erőszak legdurvább formája a terrorizmus veti vissza legerőteljesebben a turizmust, különösen, ha az közvetlenül a turistákra irányul.”¹¹

A szállodaipar, mint „puha célpont”

A turizmus és a turisztikai szektor világ gazdaságban betöltött szerepe, működési törvényszerűségei és a szállodák az úgynevezett „puha célpont”-ként való meghatározása miatt nem meglepő, hogy a terrorista szervezetek kiemelt célpontként kezdték el kezelni. A puha célpont kifejezésnek nincs tudományosan elfogadott meghatározása, az először a katonai terminológiában használt kifejezés, amely páncélozatlan és könnyen támadható célpontot jelent. Biztonsági szempontból puha célpontként definiálható minden olyan célpont, amely sebezhető és jellege miatt könnyen kihasználható, így magasabb a támadás sikerének a lehetősége.

Terrorista akciók vonzó célpontjává teszi a szállodákat, hogy közforgalom számára nyitott magánterület jellegüknél fogva nagy mennyiségű, kevésbé ellenőrzött személy és gépjárműforgalom zajlik bennük, továbbá, hogy a túlzott és látványos biztonsági intézkedések a vendégekre nézve elrettentő hatást válthatnak ki. A szállodák piaci alapon működő vállalkozások, amelyek sikeres működésének egyik alapfeltétele a vendégek akadálytalan érkezése, nemcsak a szállodákba, hanem az abban elhelyezkedő vendéglátóegységekbe, éttermekbe, bárókba, boltokba, amely vendégforgalom ellenőrzése, kontroll alatt tartása jelentős kihívást jelent a szállodák biztonsági szolgálatai számára.

⁹ KARDOS Zoltánné (szerk.): Turisztikai ismeretek. p. 10. Tankönyvtár, Keszthely, 2011. https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0034_turisztikai_ismeretek/turisztikai_ismeretek_7_7.html, (Letöltés ideje: 2020. 03. 07.)

¹⁰ UNWTO Tourism Highlights. 2016 Edition, UN World Tourism Organization, Madrid, 2016. DOI: 10.18111/9789284418145

¹¹ KARDOS (2011) i. m. p. 10.

Üdülésházak esetében azok tengerparton, vagy természeti környezetben való elhelyezkedése jelentősen megnövelheti a hatóságok kiérkezésének idejét, továbbá az elkövetők számára kevésbé feltűnő megközelítés lehetőségét kínálja. Mindezek mellett a szállodákban rendezvényeket szerveznek, hivatalos küldöttségek, vagy hírességek szállnak meg, továbbá az épület közelében – elsősorban nagyvárosi környezetben – egyéb lehetséges célpontok helyezkedhetnek el (pl.: nagykövetségek, szórakozóhelyek, bevásárlóközpontok, közlekedési csomópontok, turisztikai látványosságok stb.).

Elmondható, hogy a szállodákban megszálló vendégek a hétköznapi fáradalmait hátrahagyva pihenni kívánnak, és sok esetben figyelmen kívül hagyják még az alapvető biztonsági óvintézkedéseket is. Korábban a szállodák tervezésekor a tűzvédelmi előírásokon túl ritkán vettek figyelembe egyéb biztonsági szempontokat, míg a tapasztalatok alapján ezekre napjainkban már egyre nagyobb hangsúly kerül.

A turizmus és a szállodaipar célponttá válásának történetéről

Szálloda ellen elkövetett első merénylet 1946 júliusában történt, mikor az Irgun nevű cionista félkatonai szervezet a jeruzsálemi Dávid Király Hotel déli szárnyának alagsorában robbanószerkezetet helyezett el. A támadás elsődleges célpontja nem a turizmus vagy maga a szálloda, hanem az abban működő brit katonai és bűnügyi osztály parancsnokságai voltak, melyek miatt az Irgun legitim katonai célpontnak tekintette az épületet. A robbantásban 91 ember vesztette életét és 46-an sérültek meg, közöttük brit kormányzati és szállodai alkalmazottak, járőrelők és más civil, Palesztinában élő zsidó személyek is. A későbbiekben, valamennyi hasonló jellegű „hibrid” célpont – egy szállodában ideiglenesen megszálló katonai, vagy rendvédelmi erők – elleni támadásokat is a szállodák elleni merényletek kategóriájába sorolták.

Az 1970-es években jelennek meg konkrétan a turizmus és azon belül a szállodák elleni – kezdetben relatív alacsony számú – terrortámadások, mely cselekmények 1980-ig megvalósuló enyhe emelkedését követően a '90-es évekig még nem volt tapasztalható számottevő mértékű növekedés. Azonban 1991-92-ben a támadások száma hirtelen megszaporodott, ebben a két évben már 180¹² körüli támadásról beszélhetünk, melyek száma később visszaesett, majd 2007-től ismételten emelkedni kezdett, míg 2015-ben már legalább 36 támadásról beszélhetünk.¹³ Ezeken belül viszont a vallási fundamentalista motivációjú támadások száma 2001 óta szinte folyamatos növekedést mutat, a 2001-ben történt két támadás száma pedig 2015-re 18-ra emelkedett.¹⁴

¹² DELAFONTAINE Adrien: Hotels as Targets of Jihadist Terror: An Empirical Analysis of the Period from 1970 to 2016. (2017), https://epub.sub.uni-hamburg.de/epub/volltexte/2017/66263/pdf/DelaFontaineZEUS_WP_12.pdf (Letöltés ideje: 2020. 04. 05.); a Global Terrorism Database, <https://www.start.umd.edu/gtd/> (Letöltés ideje: 2020. 04. 05.)

¹³ Egységes terrorizmus fogalom hiányában nem minden esetben állapítható meg egyértelműen, hogy mely cselekmények kizárólagos célpontja a szállodaipar, így a számok csak nagyságrendileg értékelhetők.

¹⁴ DELAFONTAINE (2017) i. m. p. 14.

A korai időszak támadásai között említhetjük az 1971-es, Fekete Szeptember-csoport által az Intercontinental szálloda ellen elkövetett támadást Ammanban (Jordánia), vagy az 1976-os Abu Nidal szervezet által a Semiramis szálloda ellen Damaszkuszban (Szíria) elkövetett támadást. 1992-ben az Al-Kaida Adenben (Jemen) követett el két robbantásos merényletet az ott megszálló amerikai tengerészgyalogosok ellen. Egyet a Gold Mohur Hotelben – amely egyben az első amerikai célpont ellen elkövetett Al-Kaida támadás is volt –, a másikat pedig az Aden Mövenpick Hotelben.

Az 1990-es években már egyértelműen az tapasztalható, hogy a terroristák célzatosan támadnak meg turistákat vagy szállodákat. Ilyen terrorcselekmények voltak például Egyiptomban, az Al-Gama'at al-Islamiyya szervezet által elkövetett 1996-os és 1997-es kairói löfegyveres támadások, valamint az 1997-es luxori mészárlás is. Az iszlamista terrorszervezet tudatos célpontkiválasztásra épülő terve szerint az ország turizmusa a támadások hatására olyan mértékben fog visszaesni, hogy az gazdasági nehézségeket, így a kormány támogatottságának csökkenését eredményezi. A terv, eredeti formájában nem valósult meg, mert az akció kegyetlensége a közvélemény ellenszenvét váltotta ki, ami a terrorszervezet meggyengüléséhez vezetett. A más terrorista szervezetek által elkövetett támadások viszont tovább folytatódtak, gondolva a 2005-ben, Sharm El Sheik óvárosi piacán történt hármass robbantásra, vagy a Ghazala Gardens és Mövenpick szállodákban, illetőleg a 2006-ban végrehajtott szintén hármass robbantásokra Dahab városában. Az Egyiptomot meglátogató turisták száma a 2011-es nílusi forradalom, az instabil politikai helyzet, valamint a turisták elleni támadások hatására a 2010-es 14,7 millióról 2016-ban 5,4 millióra esett vissza. A tapasztalat azt mutatja, hogy bizonyos országok turizmusa viszonylag gyorsan helyreállhat egy terrorcselekmény után, amennyiben azt nem követik további támadások. Ugyanakkor a sorozatos terrortámadások hosszú ideig tartó visszaesést okoznak a turizmusból, vagy szinte teljes mértékben megszüntethetik azt.¹⁵

A 2000-es évek új korszakot nyitottak a terrorizmusban. A turizmus és szállodák ellen elkövetett összes (évente átlagosan 20) merénylet száma a 1988-2001 közötti időszakban, majd a 2002-2008 közötti időszakban sem változott meg nagyságrendileg, azonban a jelentős¹⁶ támadások száma és országonkénti eloszlása a 2001 előtti nyolc évben, a 15 országban elkövetett 30 szálloda elleni támadásról a 2001 utáni nyolc évben, 20 országban elkövetett 62 támadásra növekedett. A turizmus és a szállodaipar ebben az időszakban már a kiemelt célpontok között szerepel, a terrortámadások halálos áldozatainak a száma pedig a 2001 utáni nyolc évben a hat és félszeresére emelkedett, a 2001 előtti hasonló időszakhoz képest.¹⁷

¹⁵ PIZAM Abraham – FEISCHER Aliza: Severity versus Frequency of Acts of Terrorism: Which Has a Larger Impact on Tourism Demand? (2002) Vol 40, Issue 3. <https://doi.org/10.1177/0047287502040003011> (Letöltés ideje: 2020. 04. 05.)

¹⁶ (U//FOUO) New York Fusion Center Threat Assessment: Major Terror Attacks Against Hotels 2002-2011. (2013.) Major attack meghatározása: jelentős támadásnak minősül a legalább 10 fős veszteséget okozó támadás. <https://publicintelligence.net/nysic-hotel-attacks/> (Letöltés ideje: 2020. 04. 05.)

¹⁷ Special Security Report: The Militant Threat to Hotels, Stratfor Worldview, (2009.) p. 8. <https://worldview.stratfor.com/article/special-security-report-militant-threat-hotels> (Letöltés ideje: 2020. 03. 07.)

2009-2015 között évente átlagosan 29 támadásról beszélhetünk, ami további növekedési tendenciát mutat.

Kevésbé ismert, hogy a 2001. szeptember 11-i World Trade Center elleni terrortámadás során az abban működő 825 szobás Marriott World Trade Center szálloda is megsemmisült, illetve olyan mértékben megrongálódott, hogy lebontották az épületet. Ez az egyetlen példa, hogy egy terrortámadás olyan mértékű kárt okozott egy nyugati szállodában, hogy az véglegesen megszűnt működni.

Az alábbi táblázatban szemléltetünk néhány általunk – az elkövetés módja, az áldozatok száma vagy a célpont jelentősége miatt – kiemelt, a turisták és a szállodák elleni terrortámadást.¹⁸

Időpont	Helyszín	Támadás típusa	Célpont	Áldozatok
2002. március 27.	Netanya, Izrael	öngyilkos merénylet, csomagba rejtett robbanószerkezet	Park Hotel szálloda	31 halott a támadóval együtt és 140 sérült
2003. augusztus 3.	Dzsakarta, Indonézia	gépjárműbe rejtett robbanószerkezet	JW Marriott szálloda	12 halott, 150 sérült
2004. október 7.	Ras al-Shitan és Taba, Egyiptom	csomagba és gépjárműbe rejtett robbanószerkezetek	Taba Hilton szálloda és két kemping	34 halott, 171 sérült
2005. november 9.	Amman, Jordánia	öngyilkos merénylet	Grand Hyatt, Radison SAS és Days Inn szállodák	63 halott három merénylettel együtt, 115 sérült
2005. július 23.	Sharm El Sheikh, Egyiptom	csomagba és gépjárműbe rejtett robbanószerkezetek	Ghazala Gardens és Mövenpick szállodák	88 halott, 150 sérült
2006. április 24.	Dahab, Egyiptom	időzítővel és távírányítással működésbe hozott robbanószerkezetek	turisták által frekvenciált kávézók és éttermek	23 halott, 80 sérült
2008. szeptember 20.	Islamabad, Pakisztán	teherautóba rejtett robbanószerkezet	Islamabad Marriott szálloda	54 halott, 266 sérült
2008. november 26.	Mumbai, India	komplex támadás	Taj Mahal Palace és Oberoi Trident szállodák	175 halott, és több mint 300 sérült
2009. július 17.	Dzsakarta, Indonézia	öngyilkos merénylet	JW Marriott és The Ritz-Carlton szállodák	7 halott a két merénylettel együtt, 53 sérült
2010. január 25.	Bagdad, Irak	komplex támadás	Sheraton, Palestine, Babylon és Hamra szállodák	41 halott, 80 sérült
2015. január 27.	Tripoli, Líbia	komplex támadás	Corinthia szálloda	14 halott, közülük 4 támadó és 5 sérült

¹⁸ Global Terrorism Database i. m. (2009), Special Security Report i. m. (2009)

2015. március 18.	Tunisz, Tunézia	lőfegyveres támadás	Bardo Nemzeti Múzeumot látogató turisták	24 halott, köztük a két támadó, 42 sérült
2015. június 26.	Port El Kantaoui, Tunézia	lőfegyveres támadás	Riu Imperial Marhaba szálloda	39 halott a támadóval együtt, 39 sérült
2015. november 20.	Bamako, Mali	lőfegyveres támadás	Radisson Blu szálloda	22 halott a támadókkal együtt, 7 sérült
2016. január 26.	Ouagadougou, Burkina Faso	lőfegyveres támadás	Cappuccino étterem és a Splendid szálloda	30 halott, 56 sérült

Az adatok alapján megállapítható, hogy az ilyen súlyú támadások elsősorban néhány olyan régióra és országra koncentrálódnak, ahol a terrorfenyegetettség eleve magas, mint a Közel- Kelet, Délkelet-Ázsia, Észak-Afrika. Turisták és szállodák elleni terrortámadások leggyakrabban Egyiptomban, Szomáliában, Irakban, Afganisztánban, Indonéziában és Pakisztánban fordulnak elő, de az „Arab tavasz” következményei és a vallási fundamentalista szervezetek átalakulása eredményeképpen az ilyen jellegű támadások egyre gyakrabban fordulnak elő Tunéziában, Líbiában, Jemenben és más afrikai országokban. Kevésbé jelentős szállodák elleni terrorcselekmények ugyanakkor előfordulnak a világ számos pontján, azonban a vallási fundamentalista motiváció ezekre a régiókra koncentrálódik.

A szállodák elleni terrortámadások elkövetése

Alapvetően a képesség és az indíték függvényeként írhatunk le egy terrorista szervezet által kiválasztásra kerülő célpontot és támadási módszert. Képesség alatt értjük a támadó, vagy támadók adottságait, így a terrorista szervezet által nyújtott támogatást, képzettségüket, helyismeretüket, a rendelkezésre álló fegyverzetet, felszerelést, logisztikai lehetőségeiket, röviden azt, hogy az adott helyszínen milyen típusú és mértékű támadást képesek véghezvinni. Az indíték pedig a támadás elkövetésétől várható haszon, amit elsősorban a célpont értéke és milyensége határoz meg.

A támadás célpontjának a kiválasztása tehát ezen képesség–haszon-elv alapján működik. A bevezetett biztonsági intézkedésekre válaszul történő változtatások a terrorista szervezetek taktikaiban – mint a gépeltérítések számának csökkenése, miután bevezették az utasok fém-detektorral való rutinellenőrzését, vagy adott célpontok külső védelmi gyűrűjének megerősítése után áttérés az aknavetős támadásokra – értelemszerűen mutatja a terrorista szervezetek érzékenységet és észszerű alkalmazkodását a biztonsági intézkedések által megnövekedett kockázatra.¹⁹ A célponttá válás megelőzése ezek alapján a képesség-igény

¹⁹ MORRAL, Andrew R. – JACKSON, Brian A.: Understanding the Role of Deterrence in Counterterrorism Security. RAND Corporation, Santa Monica, 2009. p. 7. https://www.rand.org/pubs/occasional_papers/OP281.html (Letöltés ideje: 2020. 04. 07.)

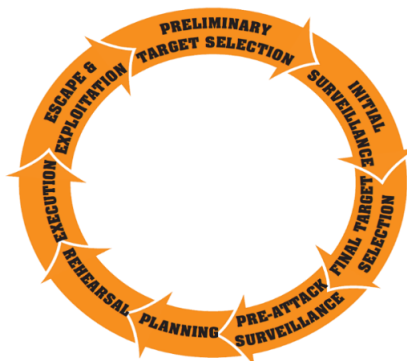
növelésével megerősített védelem, vagy a várt haszon lehetőségének csökkentésével lehetséges.

A terrorista támadási ciklus²⁰ elméleti megközelítése

Akár nemzetközi terrorszervezetekről vagy magányos elkövetőkről beszélünk, figyelemre méltó azonosságokat fedezhetünk fel az események tervezésében és előkészítésében.²¹ A terrorista támadási ciklus egymásra épülő tematikus részekre bontható, amelyekből egy adott rész ki is maradhat, felcserélődhet, vagy megváltozhat. A ciklus részeinek végrehajtására fordított idő is nagyban eltérhet, ugyanis egyes terrorcselekmények megtervezése és végrehajtása akár órák vagy napok alatt történik, míg egy nagyobb támadás megtervezésére fordított idő hónapokig vagy évekig is eltarthat. Esetenként a támadók már előzetesen kiválasztanak egy támadási módot, és ahhoz keresnek megfelelő célpontot, míg más esetekben a kiválasztott célpont sebezhetősége alapján dolgozzák ki a támadás módszerét.

Miért fontos a terrorista támadási ciklus ismerete a szállodák szempontjából? A támadások megtervezéséhez a terrorista szervezeteknek is információra van szükségük. Ha egy szállodát azonosítottak a támadás célpontjaként, részletes információgyűjtést fognak folytatni annak érdekében, hogy támadási tervet tudjanak készíteni. Ez a terrorista támadási ciklus azon része, ahol a szállodának még lehetősége van a támadást megelőzni vagy elterelni azzal, hogy időben észleli az ellene folytatott információgyűjtést.

Terrorista támadási ciklus:

1. ábra: Terrorista támadási ciklus²²

²⁰ A Military Guide to Terrorism in the Twenty-First Century. Handbook No. 1 (Version 5.0). US Army Training and Doctrine Command TRADOC G2, Fort Leavenworth, Kansas, 2007. <https://fas.org/irp/threat/terrorism/> (Letöltés ideje: 2020. 04. 07.)

²¹ STEWART, Scott: Detection Points in the Terrorist Attack Cycle. Stratfor Worldview, 1/3/2012. <https://worldview.stratfor.com/article/detection-points-terrorist-attack-cycle> (Letöltés ideje: 2020. 04. 07.)

²² Forrás: <https://www.dni.gov/nctc/jcat/index.html> (Letöltés ideje: 2020. 04. 05.)

1. **Az előzetes célpontkiválasztás**²³ során valósul meg az elsődleges információk begyűjtése, a célpontok osztályozása, sebezhetőségeik vizsgálata.
2. **A kezdeti felderítés**²⁴ során a célpont védelmi képességeinek megállapítása, a lehetséges kockázatok elemzése történik. A Marriott International²⁵ összesítése szerint a legtöbb támadás reggel 06:00 és 09:00, vagy este 18:00 és 21:00 között történik. Ekkor van általában a szolgálatváltás, illetve ekkor tartózkodnak a legtöbben a szálloda közösségi tereiben, az étteremben és a bárban. A védelem megtervezésekor szükséges figyelembe venni a támadók által használt célpont-kiválasztási ismérveket. Egy kevésbé vonzó célpont esetében a látható biztonsági elemek és intézkedések eredményeképpen a támadók más, puhább célpont után kezdenek el kutatni. Egyes szakértők szerint „nem a medvénél kell gyorsabbnak lenni, hanem a társadnál”²⁶.
3. **Végso célpontkiválasztás**²⁷ során a további felderítést és a támadás kivitelezésének költség/haszon mérlegelésű megtervezését végzik. Felmérik a sikeres támadás lehetséges károkozását és nemzetközi médiavisszhangját, valamint, hogy az eredmény egyezik-e a szervezet céljával és demonstrálja-e annak erejét.
4. **Támadást megelőző felderítésben**²⁸ rendszerint már részt vesznek a majdani támadást végrehajtó személyek is. Megerősítik, vagy cáfolják az előzetesen gyűjtött információkat, és olyan részletességű információkat gyűjtenek, melyek alkalmasak a konkrét támadás megtervezésére.
5. **A támadás megtervezésekor**²⁹ kockázatelemzéseken alapuló támadási terveket dolgoznak ki, beszerzik a támadáshoz szükséges fegyvereket, felszereléseket, összeállítják a támadó egységeket, és megállapítják a művelethez szükséges egyéni képességeket (nyelvtudás, fegyverkezelés, robbanóanyagok ismerete, járművezetési képesség, navigációs ismeretek). A terrorcselekmény titkosságának megőrzése végett sok esetben a támadókat csak az utolsó pillanatban igazítják el részletesen a műveletről, vagy csak a támadó egység egy része tud róla – azok, akik részt vettek a felderítésben is.³⁰
6. **A támadás gyakorlása**³¹ során, mint a hagyományos katonai műveleteknél, sok esetben elpróbálják a támadást annak érdekében, hogy növeljék a sikeres végrehajtás esélyét, teszteljék a kidolgozott terv megvalósíthatóságát, és kizárják az előre nem látható hibákat.

²³ JCAT Counterterrorism Guide for Public Safety Personnel, Preliminary target selection. 1/12/2009. <https://www.dni.gov/nctc/jcat/index.html> (Letöltés ideje: 2020. 04. 07.)

²⁴ JCAT 2009. Initial surveillance

²⁵ Több mint 6500 szállodából álló nemzetközi szállodalánc. Honlapja elérhető: <https://www.marriott.com/>

²⁶ JCAT 2009. The Terrorist Attack Cycle

²⁷ JCAT 2009. Final target selection

²⁸ JCAT 2009. Pre-attack surveillance

²⁹ JCAT 2009. Planning

³⁰ STEWART, Scott (2012) i. m.

³¹ JCAT 2009. Rehearsal

7. **A támadás végrehajtása.**³² A terrortámadás előtti felvonulás során a támadók elhagyják rejtékhelyeiket, magukhoz veszik a fegyvereiket és a robbanóanyagot, és megindulnak a támadás végrehajtásának a helyszínére. Amennyiben a terrorellhárító és rendvédelmi szervek nem tudták eddig a pontig megakadályozni őket, a terrorcselekményre mindenképpen sor fog kerülni, azaz egy támadás megakadályozása érdekében a rendvédelmi szerveknek a támadás végrehajtásának megkezdése előtt kell megszakítani a ciklust. A megkezdett terrorcselekmény rendszerint sikerrel jár, így a támadás hatását, a lehetséges áldozatok számát csak az előzőleg kidolgozott, hatékony védelmi intézkedések csökkenthetik.³³
8. **Menekülés és az eredmények kiaknázása.**³⁴ A támadók a begyakorolt terv szerint megpróbálnak elmenekülni, kivéve, ha öngyilkos támadásról van szó, vagy ha eleve a terv részét képezi a fogságba esés. Az eredmények kiaknázásával kapcsolatos tevékenység morálisan (is) meglehetősen vitatható eleme a hatásvadász médiatevékenység, mely „hallgatólagosan” segíti hozzá a terrorista szervezeteket, céljaik eléréséhez.

A szállodák ellen elkövetett terrortámadások típusai

Az ezredforduló óta eltelt időszak, esetenként történelmi jelentőségű tapasztalatai alapján megállapítható, hogy a terrorizmus fizikailag egyre veszélyesebb és lelkileg egyre hatékonyabb fegyverré válik. Felépítésére tekintettel átalakult egy lazább szervezésű, nagyobb függetlenséggel rendelkező szervezetek hálózatává, melyek határokon átvágó együttműködése hatékonyabb toborzást, források felhasználását, kiképzést, technológia-, és információátvitelt tesz lehetővé. A terrorista szervezetek bebizonyították, hogy céljaik elérése érdekében képesek folyamatosan alkalmazkodni és lehetőségeiket optimalizálni.

A szállodák elleni támadások elkövetésének módszereit vizsgálva, azok megegyeznek a terrorizmus által világszerte alkalmazott taktikaival. A millenniumi ezredfordulót megelőzően a löfegyveres és robbanószerkezettel elkövetett támadások még vegyes előfordulási képet mutattak, ugyanakkor a turisták elleni támadások során – szállodákban belül és kívül – elsősorban a löfegyveres támadásokat alkalmazták.

Az ezredfordulót követően a puha célpontok elleni terrorcselekmények számának növekedésével már a robbanószerkezettel elkövetett támadások váltak leginkább jellemzővé olyannyira, hogy jelenleg is ezek teszik ki a támadások túlnyomó többségét. A szállodák ellen 2002-2011 között elkövetett terrorcselekmények 71%-át teszik ki azok a támadások, amelyeket kizárólag robbanószerkezettel követtek el, és a támadások összesen 92%-ban használtak robbanóeszközöket is más eszközök mellett.³⁵ Még ha figyelembe vesszük azt is, hogy ezen időszak nem fedi le a szállodák elleni korábbi terrortámadásokat, majd a napjainkig tartó időszakot, akkor is kijelenthető, hogy a támadások nagy részét robbanószerkezettel követik el.

³² JCAT 2009. Deployment and attack

³³ Special Security Report: The Militant Threat to Hotels, Stratfor Worldview, 2009. p. 10.

³⁴ JCAT 2009. Escape and exploitation

³⁵ (U//FOUO) New York Fusion Center Threat Assessment: Major Terror Attacks Against Hotels 2002-2011. (2013.) i. m.

Robbanószerkezettel elkövetett támadások

A robbanószerkezettel elkövetett támadások esetében az első években leginkább a gépjárművekbe rejtett robbanószerkezetek voltak a jellemzőek, amelyeket a szálloda környékén, annak bejáratánál, a mélygarázsában, parkolójában, vagy a szálloda épületébe behajtva robbantottak fel. A külső védelmi gyűrű nélküli célpontok esetében az ilyen típusú támadások okozták a legtöbb áldozatot. Ilyenek támadások voltak Karachiban (Pakisztán, 2002. május), Mombasában (Kenya, 2002. november), Dzsakartában (Indonézia, 2003. augusztus), Tabában (Egyiptom, 2004. október), Islamabadban (Pakisztán, 2008. szeptember), Pesavarban (Pakisztán, 2009. június) és Beledweynében (Szomália, 2009. június).

Az elkövetők gépjárművek segítségével tudnak nagyobb mennyiségű robbanóanyagot a célpont közelébe juttatni és a robbantások során a legnagyobb kárt okozni a megtámadott épület szerkezetében. A robbanást indíthatják távirányítóval, vagy működésbe hozhatja a gépjárműben ülő öngyilkos merénylő is. Sok esetben viszont az öngyilkos merénylő odavezeti a járművet, míg a robbantás távirányítással történik. Annak ellenére, hogy a gépjárműbe rejtett robbanószerkezettel elkövetett támadásokkal nyílik lehetőség a legnagyobb károk okozására, az elkövetői oldalt vizsgálva annak nyilvánvaló hátrányai is megmutatkoznak. A robbanószerkezet elkészítése ugyanis időt és megfelelő szakértelmet igényel, a robbantások pedig általában nem túl pontosak és gyakran több helyi lakost is megölhetnek, ami miatt fennáll a szervezet támogatottsága csökkenésének a veszélye. A megfelelően telepített védelmi berendezésekkel, a külső védelmi gyűrű kialakításával pedig nagyban csökkenthető, vagy akár teljes mértékben megszüntethető a támadás hatékonysága.

A legnagyobb ilyen típusú támadás 2008. szeptember 20-án történt az Islamabad Marriott szálloda ellen Pakisztánban. A szálloda kemény célpontnak minősült, rendelkezett külső védelmi gyűrűvel, hidraulikus sorompóval és a gépjárművek alját figyelő kamerákkal. A szálloda biztonsági szolgálata lőfegyverrel és bombakutató kutyákkal ellátott állományából a támadáskor 60 fő volt szolgálatban. Rendelkeztek csomagátvizsgáló berendezésekkel és minden érkező személynek fémdetektoros kapun kellett áthaladnia az épületbe való belépéskor.

A 2007. januári öngyilkos merénylő támadása után a szálloda védelmét jelentősen megerősítették, ezáltal elhelyezkedése és fenyegetettsége miatt 2008-ban a világ legjobban védett szállodái közé tartozott. Mindezek ellenére a támadók ezt a szállodát választották ki célpontnak.³⁶

A támadás időpontjában a Ramadant ünnepelték, becslések szerint legalább 1500 személy tartózkodott az épületben. Az étterem tele volt, és a bankett termeket is megnyitották a nagyszámú vacsorázó vendég kiszolgálása érdekében.³⁷

³⁶ A támadás megmutatta, hogy a terrorszervezetek – amennyiben a képességük megvan hozzá – és a célt is elég értékesnek ítélik meg, akkor hajlandóak akár a kemény célpont elleni támadás végrehajtására is.

³⁷ ORLOB, Alan: Protecting soft targets in hostile environments, The Guardian, 2009/11 p. 6.

A támadást egy teherautóval hajtották végre, amelybe nagyjából 600 kilogrammnyi RDX³⁸ és TNT³⁹ robbanóanyagot telepítettek alumíniummal⁴⁰ és aknavető löszerekkel a hatás növelése érdekében. A robbanóanyaggal megrakott teherautó nem tudott áthajtani a külső védelmi gyűrűn, és fennakadt a kapunál lévő hidraulikus sorompón. Először egy kisebb robbanás történt, amely megölte a jármű öngyilkos vezetőjét, és kigyulladt a teherautó – a biztonsági szolgálat tagjai ekkor még nem tudták, hogy ez csak az elsődleges robbanás volt –, majd nagyjából négy perccel később bekövetkezett a nagyobb robbanás.

2. ábra: Az égő Islamabad Marriott szálloda⁴¹

Ennek eredményeképpen a robbanás helyén egy 17x8 méteres kráter keletkezett, a szálloda felső szintjei megsemmisültek, az épület kétharmada kiégett. A tűz két napig tartott, a robbanás hangja 15 kilométerre elhallatszott. A robbanásban és az azt követő tűz során 57 személy meghalt és 270 megsérült⁴², a biztonsági szolgálat tagjai közül pedig 17-en és egy bombakutató kutya vesztette életét.

³⁸ Hexogén (RDX, cyclonite, ciklonit, ciklotrimetilén-trinitramin), említik még RDX vagy cyclonite néven is. Vegyileg ciklotrimetilén-trinitramin. Fizikai és kémiai tulajdonságai alapján szilárd, fehér, kristályos anyag, sűrűsége 1,82 g/cm³, stabilan tárolható, nagyhatású, brizáns, nagy erejű robbanóanyag.

³⁹ A trinitrotoluol egy kémiai vegyületsorozat, amely összesen hat konstitúciós izomert takar. Ezek közül a 2,4,6-trinitrotoluol (más néven TNT vagy trotil) amely jelentős mennyiségben készül és mind ipari mind pedig katonai robbanóanyagként elterjedt.

⁴⁰ Az RDX, TNT és alumínium keveréke alkotja a Torpex nevű robbanóanyagot, amely másfélszer erősebb, mint a TNT.

⁴¹ Forrás: <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/pakistan/3041062/Islamabad-suicide-bombing-52-killed-at-Marriott-Hotel-and-four-Britons-wounded.html> (Letöltés ideje: 2020. 04. 05.)

⁴² WERNICK, David A.: Reflections on the Evolving Terrorist Threat to Luxury Hotels: A Case Study on Marriott International (2012). p. 741. DOI: 10.1002/tie.21496 (Letöltés ideje: 2020. 04. 05.)

A támadás az áldozatok nagy száma ellenére sem érte el a terroristák által eredetileg eltervezett célját, ugyanis a telepített védelmi eszközök bizonyították létjogosultságukat és a robbanószerkezetet szállító járművet megakadályozták abban, hogy az épület közelébe jusson. Amennyiben a robbantás az épület közelében valósul meg, akkor az okozott kár és az áldozatok száma is jóval magasabb lett volna. Az áldozatok túlnyomó többsége pakisztáni állampolgár volt, a halottak közül hét, a sérültek közül pedig huszonegy személy volt külföldi. A támadást egyik terrorszervezet sem vállalta magára, annak ellenére, hogy később bebizonyosodott, hogy az Al-Kaidához köthető. A Tálib mozgalom tagadta, hogy köze lenne a támadáshoz, nyilatkozatuk szerint nem céljuk ennyi helybélit megölni.

3. ábra: A robbanás okozta kráter⁴³

A terrorista szervezetek annak érdekében, hogy kijátsszák a telepített védelmi eszközöket, és pontosabb támadást tudjanak elkövetni, elkezdtek az öngyilkos merénylőre szerelt kisebb robbanószerkezetek – robbanómellények, vagy övek –, szállodák elleni támadások során történő használatát, amelyek a 2002-2011 közötti időszakban, már az összes támadás 21%-át tették ki.⁴⁴ A támadóra szerelt, lényegében okos bombaként működő robbanószerkezetek, amennyiben képesek voltak kikerülni a védelmi eszközöket, vagy azokon sikeresen áthaladni, eredményesnek bizonyultak.⁴⁵

A kisebb hatásfokú és méretű robbanószerkezetek – még annak ellenére is, hogy kisebb robbanást okoztak –, különös tekintettel a kiválasztott robbantási helyszínekre meglehetősen hatékony gyilkoló eszközként működtek. Amennyiben a kisebb robbanószerkezettel felszerelt támadó képes volt egy olyan helyszínre

⁴³ Forrás: <https://www.theguardian.com/world/2008/sep/22/pakistan.terrorism> (Letöltés ideje: 2020. 04. 05.)

⁴⁴ (U//FOUO) New York Fusion Center Threat Assessment: Major Terror Attacks Against Hotels 2002-2011. (2013.) i. m. p. 6.

⁴⁵ Special Security Report: The Militant Threat to Hotels, Stratfor Worldview (2009.) i. m. p. 9. (Letöltés ideje: 2020.03.07.)

bejutni, ahol sűrűn tartózkodtak személyek, például egy szálloda lobbyba, bárba, vagy étterembe, akkor a robbantás több áldozatot eredményezhetett, mint egy szállodán kívüli nagyobb robbantás, továbbá kevesebb helyi lakos veszélyeztetésével is járt. Ilyen öngyilkos merénnyel elkövetett támadások voltak a casablancai (Marokkó, 2003. május), a moszkvai (Oroszország, 2003. december), a tabai (Egyiptom, 2004. október), az ammani (Jordánia, 2005. november), a peshawari (Pakisztán, 2007. május) vagy a kabul-i (Afganisztán, 2008. január).

Kiemelt esetként kell megemlítenünk a tevékenységükben koordinált öngyilkos merénnyelők által Amman (Jordánia fővárosának) három szállodájában 2005. november 9-én elkövetett robbantásokat, amelyek összesen 60 halálos áldozattal és 115 sérüléssel jártak. A támadásban életét veszítette három támadó, míg a negyedik – akinél nem működött a robbanószerkezet –, túlélte a támadást.

Az első robbantás a Radisson SAS szálloda báltermében történt, ahol egy esküvő zajlott. Az ide érkező támadó egység – férj és feleség – női tagjának nem működött a robbanómellénye, így a férje kiküldte őt, mielőtt felrobbantotta magát. A nő, Sajida Mubarak Atrous al- Rishawi, fogságba esett, elítélték, majd 2015-ben felakasztották.

4. ábra: A Radisson SAS bálterme a robbanást követően⁴⁶

A második robbantás a Grand Hyatt szállodában történt, nem sokkal az első követően. A merénnyelő a szálloda bárjában rendelt egy narancslevet, majd kiment a mosdóba – feltehetően ekkor élesítette a robbanószerkezetet –, majd visszatért a bárba és felrobbantotta magát.

A harmadik robbantás a Days Inn szállodában következett be. A merénnyelő bement a hotel éttermébe, ahol megpróbálta felrobbantani magát, de elsőre nem működött a robbanószerkezet. Sikertelen cselekményét egy pincér vette észre, aki értesítette a biztonsági szolgálatot. A terrorista, látva, hogy felfedezték, kirohant a szálloda bejáratán és végül ott sikerült működésbe hoznia a testére szerelt robbanószerkezetet.

⁴⁶ Forrás: <https://en.royanews.tv/news/15811/13-years-after-Amman-bombings-Jordan-remains-strong> (Letöltés ideje: 2020. 04. 05.)

5. ábra: A Days Inn szálloda bejárata⁴⁷

Abu Musab al-Zarqawi, az Al-Kaida vezetőjeként 2005. november 11-én tett nyilatkozatában, melyben az általa képviselt szervezet nevében vállalta magára a támadásokat, és elmondása alapján, mint az áruló bűnbarlangokra mért csapást, azt eredményesnek minősítette. A fogságba esett támadó vallomása alapján a Radisson SAS helyett korábban az Amman Marriott Hotel ellen tervezték a támadás végrehajtását, de az ott lévő biztonsági intézkedéseket látva végül a Radisson SAS elleni támadás mellett döntöttek.⁴⁸

A robbanószerkezetekkel elkövetett támadások során a halálos és nem halálos sérülések túlnyomó többsége a szálloda előtt közvetlenül, vagy a szálloda lobbyban és földszintjén tartózkodók, valamint kisebb számban, az alsó vendégszinteken lévő személyek között történt. Sok sérülést okoztak a szétrepülő üvegszilánkok, ami alátámasztja a nagy üvegfelületeken elhelyezett biztonsági üvegfólia használatának fontosságát, az üvegfelületek szilánkosodási lehetőségének megakadályozása érdekében.

Azokban a robbanószerkezettel elkövetett támadásokban, ahol ismertté vált a cselekmény során alkalmazott robbanóanyag(ok) típusa, ott tízből kilenc esetben katonai robbanószert, elsősorban RDX-et használtak. Terrorcselekmények vizsgálatakor pedig elengedhetetlenül fontos a felhasznált robbanószer elemzése, ugyanis ennek alapján becsülhető meg a támadást elkövető szervezet képessége is.⁴⁹

⁴⁷ Forrás: https://www.chinadaily.com.cn/english/doc/2005-11/10/content_493402.htm (Letöltés ideje: 2020. 04. 05.)

⁴⁸ Ez is bizonyítja, hogy a választás több lehetséges célpont közül rendszerint a puhább célpontra esik.

⁴⁹ (U//FOUO) New York Fusion Center Threat Assessment: Major Terror Attacks Against Hotels 2002-2011. (2013.) i. m. p. 9.

A katonai robbanóanyagok használata arra utal, hogy az adott szervezet képes ezek beszerzésére vagy előállítására. Azokban az esetekben, amikor pedig erre nem képesek, akkor ipari robbanóanyag(ok)hoz próbálnak hozzájutni, mint a TNT, vagy házi készítésű robbanószeret kísérlelnék meg előállítani, elsősorban TATP⁵⁰-t, vagy PETN⁵¹-t. Az ipari vagy házi készítésű robbanóanyagoknak kisebb a hatóerejük, mint a katonai robbanóanyagoknak, így ezek hatását olyan további elemekkel próbálják fokozni, mint például a gázpalackok, vagy a műtrágya. Házi készítésű robbanóanyagok esetében – amennyiben nem áll rendelkezésre megfelelő szakértelem, fennállhat annak a veszélye, hogy előállításuk során, vagy még a támadást megelőzően kerül sor a robbanásra, ahogyan azt a 2017-es barcelonai merénylek esetében (is) láthattuk.

Lőfegyverrel és kézigránáttal elkövetett támadások

A lőfegyverrel és kézigránáttal elkövetett támadások hosszú idők óta a terrorizmus egyik tipikus elkövetési jellemzői közé tartoznak. Az ilyen jellegű támadások a különböző szervezetek által elkövetett, nemzetközileg is jól ismert akciók, úgymint az 1972-es müncheni mészárlás, az Abu Nidal szervezet által 1985-ben elkövetett római és bécsi repülőterek elleni támadások, vagy a 2015-ös bamakói Radisson Blu szálloda elleni támadás. Az olyan lőfegyverek, mint az AK-47, viszonylag könnyen beszerezhetőek bármelyik országban – akár Európán belül is –, emellett az AK-47 szimbolikus jelentéssel bír a terrorszervezetek számára, amint ahogyan azt több szervezet jelvényén is láthatjuk.

Annak ellenére, hogy a történelem során a különböző célpontok ellen lőfegyverrel elkövetett terrortámadások kimondottan gyakoriak, a szállodák elleni támadásra csak kevés esetben találunk ilyen elkövetési jellegű példát.⁵² A 2002-2011 közötti időszakban kizárólag lőfegyverrel elkövetett támadások a szállodák elleni terrorcselekmények 8%-át tették ki.⁵³

Tapasztalati tényként állapíthatjuk meg, hogy egy szálloda elleni, automata fegyverekkel elkövetett terrortámadás is követelhet annyi áldozatot, mint egy robbantás, főleg, ha a támadó(k) jártasak a fegyverkezelésben. Az is tény, hogy a legtöbb szálloda biztonsági szolgálata nem képes felvenni a versenyt ekkora tűzerővel, illetve sok szálloda személyzete egyáltalán nincs kiképezve a lőfegyveres támadás esetén követendő magatartásra. 2015. június 26-án, a Soussetól tíz kilométerre található Port El Kantaoui-ban, egy automata fegyverrel felszerelt magányos támadó a tengerparton nyitott tüzet a turistákra, majd a part felőli nyitott kapun keresztül hatolt be a Riu Imperial Marhaba szállodába, ahol tovább folytatta a lövöldözést és legalább egy kézigránát dobott el.

⁵⁰ Az aceton-peroxid (triaceton-triperoxid, peroxiaceton, TATP, TCAP, peroxi-aceton) egy szerves peroxid, elsődleges robbanószer. Jellegetes szagú fehér kristályos por.

⁵¹ A pentaeritrit-tetranitrát (vagy más néven PETN, pentrit vagy nitropenta; INN: pentaerithrityl tetranitrate) egy robbanó salétromsavészter, amelyet széles körben használnak az iparban és a hadászatban.

⁵² A szállodák elleni lőfegyveres támadás esetén leggyakrabban komplex támadásról beszélhetünk, ahol a lőfegyverek mellett, robbanószerkezetet is használnak – ezeket külön kategóriába soroljuk.

⁵³ (U//FOUO) New York Fusion Center Threat Assessment: Major Terror Attacks Against Hotels 2002-2011. (2013.) i. m. p. 6.

6. ábra: Seifeddine Rezgui Yacoubi, a tunéziai merénylő⁵⁴

A szállodából való távozása után a támadó – a 23 éves villamosmérnök, feltehetően kábítószer hatása alatt álló egyetemi hallgató –, Seifeddine Rezgui Yacoubi⁵⁵ elhaladt a Bellevue Park szálloda mellett – ahova meg sem kísérelt meg bemenni – majd az azt követő utcában a rendvédelmi szervekkel folytatott tűzharcban agyonlőtték. A nagyjából fél óráig tartó terrortámadás során, a merénylőn kívül, további 38 személy vesztette életét és 39-en sérültek meg.

A terrorcselekmény későbbi vizsgálata során került megállapításra, hogy a Bardo Nemzeti Múzeumban elkövetett – 24 személy életét követelő és 50 főt megsebesítő – támadásért és a Sousse-i lövöldözésért is, az ISIS-hez köthető Chamseddine al-Sandi által működtetett fegyveres sejt tehető felelőssé. A cselekményt, az Iszlám Állam nyilatkozatban vállalta magára.

⁵⁴ Forrás: <https://www.mirror.co.uk/news/uk-news/brits-ignore-warnings-terror-attacks-10785455> (Letöltés ideje: 2020. 04. 05.)

⁵⁵ Az Ansar al-Sharia nevű radikális és katonai iszlám csoportokat tömörítő, nyolc országban működő szervezet tagja. Érdekességként jegyzem meg, hogy az elkövető nem rendelkezett egy iszlám szélsőségesek tipikus vonásaival (barátnője volt, alkoholt ivott, internetes videomegosztó oldalakra feltöltött break-tánc bemutatók szereplője).

7. ábra: Seifeddine Rezgui Yacoubi, a tunéziai merénylő útvonala⁵⁶

Joggal merülhet fel a kérdés, hogy miért pont a Riu Imperial Marhaba szállodára esett a merénylő választása, amikor a tengerpartszakaszon egymás mellett több másik szálloda és szórakozóhely található? Talán pont azért, mert ezt találta a legpuhább célpontnak. A támadás pillanatában a hotel tengerpart felőli kapuja nyitva állt és bárki ellenőrzés nélkül bejuthatott rajta. A szállodában pedig összesen hat darab biztonsági kamera volt elhelyezve – melyből kettő nem volt üzemképes –, illetve nem volt az épületben operátor helyiség, melyből a kamerák képeit bárki élőben követhette volna.

Komplex támadások

A potenciálisan legnagyobb kárt okozó terrorcselekmények az úgynevezett komplex, összetett támadások. Ezen támadások kivitelezése alapos tervezést, több erőforrást, szervezést és kiképzett, harcászati elvekben jártas támadóegységet igényel, így jellemzően csak a megfelelő támogatással rendelkező szervezetek képesek végrehajtani. Komplex támadásokkal azokban az esetekben találkozunk, amikor a terrorszervezet eleve egy kemény célpontot tervez megtámadni és számol annak a védelmi képességeivel, vagy a szervezet képességei lehetővé teszik egy jól koordinált, akár egyszerre több célpont elleni akció végrehajtását.

Ilyen támadás volt a 2008. november 26-i Mumbai-i terrortámadás, ahol a Lashkar-e-Taiba⁵⁷, a Tiszták Hadserege elnevezésű pakisztáni vallásos szervezethez,

⁵⁶ Forrás: <https://www.bbc.com/news/world-africa-33304897> (Letöltés ideje: 2020. 04. 05.)

⁵⁷ FERWAGNER Péter Ákos – KOMÁR Krisztián – SZÉLINGER Balázs: Terrorista szervezetek lexikona, Gavriló Princípről Oszama bin Ladenig. Maxim Könyvkiadó Szeged 2003. p. 270.

a Markaz-ud-Dava-val-Irsad fegyveres szárnyához tartozó, tíz főből álló egység több célpont elleni akciót hajtott végre. A városban, amely India pénzügyi és kereskedelmi központja, a támadás során 175 ember vesztette életét és több mint 300 ember sérült meg. Mindegyik célpont puha célpontnak tekinthető és az öt kiemelt célpont közül kettő szálloda volt. A terrortámadásról már számtalan elemzést publikáltak, amelynek elsősorban az az oka, hogy a komplex támadás során sikerült a metropolisz életét három napig megbénítani.⁵⁸

Bár, a 2008-as Mumbai terrortámadás nem csak szállodák ellen irányult, ugyanakkor a támadás során látható, hogy a szállodákat itt is kiemelt, szimbolikus célpontként kezelték, a nemzetközi sajtóvisshang kiváltása és a nagyszámú külföldi áldozat okozása érdekében.

Mit tehet a szállodaipar?

Rohan Gunaratna⁵⁹, az ICPVTR (International Centre for Political Violence and Terrorism Research) vezetője szerint a szállodaiparnak azzal a tudattal kell folytatnia a tevékenységét, hogy a terrortámadások bekövetkezése elkerülhetetlen, ezért rugalmasan kell a biztonság kérdésköréhez viszonyulnia. Ennek a paradigmaváltásnak része a biztonság a működésük összes területébe történő beépítése, a biztonsági szempontok figyelembevétele már a szállodák tervezésekor és az építészeti megoldásoknál, a személyzet kiválasztásánál és oktatásánál. Hatékonyabb intézkedések és válságkezelési tervek kialakítása szükséges, amelyekbe be kell vonni az állami rendvédelmi és terrorelhárító szerveket is.⁶⁰

A szállodaipar idejétmúlt szemlélete szerint a biztonság hiábavaló kiadás, amely növeli a kiadásokat anélkül, hogy a bevételhez bármit hozzátenne. A szállodák elleni terrortámadások igazolják a befektetők és a szállodatulajdonosok számára azt, hogy a biztonságra fordított kiadások megtérülnek. Magas fenyegetettség esetén a vendégek nem a legjobb éttermeket vagy a legszebb szobákat keresik, hanem a legbiztonságosabbakat. Minél magasabb a veszélyeztetettség, annál több vendég fogja választani azokat a szállodákat, ahol kiemelt biztonsági intézkedéseket alkalmaznak.

⁵⁸ HORVÁTH L. Attila: A terrorizmus csapdájában. Zrínyi Kiadó, Bp., 2014. pp. 125–134.

⁵⁹ Rohan Gunaratna, a terrorizmus nemzetközi szakértője és a szingapúri Nanyang Technológiai Egyetem Politikai Erőszak és Terrorizmus Kutató Nemzetközi Központjának (ICPVTR) vezetője.

⁶⁰ WERNICK, David A.: Reflections on the Evolving Terrorist Threat to Luxury Hotels: A Case Study on Marriott International (2012). p. 741. DOI: 10.1002/tie.21496 (Letöltés ideje: 2020. 04. 06.)

Felhasznált irodalom:

- (U//FOUO) New York Fusion Center Threat Assessment: Major Terror Attacks Against Hotels 2002-2011. (2013.) <https://publicintelligence.net/nysic-hotel-attacks/> (Letöltés ideje: 2020. 04. 05.)
- A Military Guide to Terrorism in the Twenty-First Century. Handbook No. 1 (Version 5.0). US Army Training and Doctrine Command TRADOC G2, Fort Leavenworth, Kansas, 2007. <https://fas.org/irp/threat/terrorism/> (Letöltés ideje: 2020. 04. 07.)
- Állásfoglalás a nemzetközi terrorizmus felszámolását célzó új intézkedések bevezetésének sürgető voltáról (2018/C 415/04) Az Európai Unió Hivatalos Lapja. p. C 415/19. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:22018P1115\(04\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:22018P1115(04)&from=EN), (Letöltés ideje: 2020. 04. 03.)
- BODA József (szerk.): Rendészettudományi szaklexikon. Dialóg Campus, Bp., 2019.
- DELAFONTAINE Adrien: Hotels as Targets of Jihadist Terror: An Empirical Analysis of the Period from 1970 to 2016. (2017), https://epub.sub.uni-hamburg.de/epub/volltexte/2017/66263/pdf/DelafontaineZEUS_WP_12.pdf (Letöltés ideje: 2020. 04. 05.)
- Global Terrorism Database <https://www.start.umd.edu/gtd/> (Letöltés ideje: 2020. 04. 05.)
- FERWAGNER Péter Ákos – KOMÁR Krisztián – SZÉLINGER Balázs: Terrorista szervezetek lexikona, Gavrilo Princípről Oszama bin Ladenig. Maxim Könyvkiadó Szeged 2003. p. 270.
- HORVÁTH L. Attila: A terrorizmus csapdájában. Zrínyi Kiadó, Bp., 2014. pp. 125–134.
- JCAT Counterterrorism Guide for Public Safety Personnel, Preliminary target selection. 1/12/2009. <https://www.dni.gov/nctc/jcat/index.html> (Letöltés ideje: 2020. 04. 07.)
- KARDOS Zoltánné (szerk.): Turisztikai ismeretek. p. 10. Tankönyvtár, Keszthely, 2011. https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0034_turisztikai_ismeretek/turisztikai_ismeretek_7_7.html, (Letöltés ideje: 2020. 03. 07.)
- KRAJNC Zoltán (szerk.): Hadtudományi szaklexikon. Dialóg Campus, Bp., 2019.
- MORRAL, Andrew R. – JACKSON, Brian A.: Understanding the Role of Deterrence in Counterterrorism Security. RAND Corporation, Santa Monica, 2009. p. 7. https://www.rand.org/pubs/occasional_papers/OP281.html (Letöltés ideje: 2020. 04. 07.)

- NATO's military concept for defence against terrorism. MC 0472/1 (Final). North Atlantic Treaty Organization, 2016. https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_69482.htm (Letöltés ideje: 2020. 03. 07.)
- ORLOB, Alan: Protecting soft targets in hostile environments, The Guardian, 2009/11 p. 6.
- PIZAM Abraham – FLEISCHER Aliza: Severity versus Frequency of Acts of Terrorism: Which Has a Larger Impact on Tourism Demand? (2002) Vol 40, Issue 3. <https://doi.org/10.1177/0047287502040003011> (Letöltés ideje: 2020. 04. 05.)
- Special Security Report: The Militant Threat to Hotels, Stratfor Worldview, (2009.) p. 8. <https://worldview.stratfor.com/article/special-security-report-militant-threat-hotels> (Letöltés ideje: 2020. 03. 07.)
- STEWART, Scott: Detection Points in the Terrorist Attack Cycle. Stratfor Worldview, 1/3/2012. <https://worldview.stratfor.com/article/detection-points-terrorist-attack-cycle> (Letöltés ideje: 2020. 04. 07.)
- UNWTO Tourism Highlights. 2016 Edition, UN World Tourism Organization, Madrid, 2016. DOI: 10.18111/9789284418145
- http://epa.oszk.hu/02400/02463/00007/pdf/EPA02463_hadtudomanyi_szemle_2009_4_010-016.pdf, (Letöltés ideje: 2020. 04. 02.)
- VASS György: Egységes meghatározás a terrorizmusra. Hadtudományi szemle 2. évf. 4. sz. (2009.) p. 10.
- WERNICK, David A.: Reflections on the Evolving Terrorist Threat to Luxury Hotels: A Case Study on Marriott International (2012). DOI: 10.1002/tie.21496 (Letöltés ideje: 2020. 04. 05.)